

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "ВАСИЛ АПРИЛОВ"
с. ГОЛЕШ, общ. КАЙНАРДЖА, обл. СИЛИСТРА

ул. „Първа“ № 28, тел.: 08623 2232, e-mail: info-1900401@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ:
Е. ЯНКОВА
ДИРЕКТОР

ИЗГОТВИЛ:
В. ВЕЛИКОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ

П Л А Н
ЗА РАБОТА НА
УЧИЛИЩЕН КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ
ЗА СПРАВЯНЕ С НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА В УЧИЛИЩЕ

В ИЗПЪЛНЕНИЕ
на „МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО“,
учебна 2026- 2027 година

Приет на Педагогически съвет, проведен на 05.10.2026г.

СЪСТАВ НА СЪВЕТА:

1. ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Велина Великова – старши учител общообразователен учебен предмет, прогимназиален етап

2. ЧЛЕНОВЕ:

Евгения Курдова – учител начален етап 1-4 клас на основното образование

Дияна Маринова – старши учител начален етап 1-4 клас на основното образование

Гюлджан Юксел Юсмен - родител

Дерия Илмез Алиева - родител

Умут Огнянов Анетов– ученик от VI клас

Алкин Айлин Сюлейманов– ученик от VII клас

СЪЩНОСТ НА ПОНЯТИЕТО

НАСИЛИЕ (АГРЕСИЯ)

„Насилие” над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

- **Физическо насилие** е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето.
- **Психическо насилие** са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.
- **Сексуално насилие** е използването на дете за сексуално задоволяване.
- **Пренебрегване** е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Насилието може да бъде от възрастен към дете, между деца, и от дете към възрастен.

ТОРМОЗ

С термина тормоз означаваме злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете, извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира(да се има пред вид, че насилникът и жертвата са с различен статут), чрез множество повтарящи се действия във времето.

Тормоз и роли:

- **мъчител (агресор)** – инициатор и изпълнител, който кани другите да се присъединят, лидер, който измисля нови начини за издевателство;
- **помощник на мъчителя** – помага с цел да получи одобрението на мъчителя, присъединява се към тормоза, когато вече е започнал;
- **подкрепящ мъчителя** – винаги присъства, дори да не се намесва активно; присмива се на жертвата, окуражава мъчителя, приканва другите да се забавляват;
- **защитник на жертвата** – опитва се да каже на другите да спрат, вика за помощ, защитава или насърчава жертвата;
- **страничен наблюдател** – стои настрана, преструва се, че не забелязва, не взема страна и не прави нищо;
- **жертвата** – обект на тормоза.

Проявите на тормоз могат най-общо да бъдат описани като:

- **Физически тормоз** - удряне, блъскане, ритане, хапане, спъване, плюене, драскане, скубане, затваряне в стая;
- **Психически тормоз** - обиди, дразнене, подиграване, осмиване, поставяне на прякори, красъци, отправяне на заплахи, клеветене, zlepоставяне, чупене, повреждане, вземане на притежания, кражба, заплашителни погледи, неприятелско следене, словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго. Когато е в група – под формата на изолиране, игнориране, изключване от групови действия, избягване, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз.
- **Сексуален тормоз** – всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване достойнството на лицето, и по специално създаване на смуцаваща, враждебна деградираща, унижителна или обидна обстановка.
- **Кибернасилие или кибертормоз** - е тормоз, извършван чрез средствата за електронна комуникация – Интернет и мобилни телефони. Отличителните му черти са същите като при „класическия“ тормоз - **злонамереност** и целенасочено желание да се навреди, **дисбаланс** на силата (най-вече изразен чрез невъзможността на жертвата да се защити успешно), многократност и продължителна **повторяемост** във времето. Включва заплахи, говорене на неприятни неща, обиди, изнудване, подиграване, намеци, злонамерени sms и mms-и; раздаването на GSM-номера на други хора, без съгласието на детето, както и обаждането от негово име на роднини или приятели; снимането с GSM и свободното разпространяване на снимки или клипчета без съгласието на детето, уронващи достойнството му или представяне в неблагоприятна светлина, крадене на идентичност в социалните мрежи, крадене на пароли или разбиване на акаунти (непозволено влизане в чужд профил във Фейсбук или в чужд имейл); пускане в Интернет на снимки или клипчета, които унижават детето; прашането на вируси или нежелани файлове, спам.

РАЗЛИКИ МЕЖДУ ТОРМОЗ И ЗАКАЧКИ ИЛИ ИГРА МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ

- Ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума за игра.
- Ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз.
- Ако ученикът не се чувства добре от закачките и подигравките, тогава поведението може да е тормоз.
- Ако ученикът, към когото са отправени подигравките, поиска от другото дете да спре и той или тя не спират да се подиграват, тогава става въпрос за тормоз.
- Ако ученикът, който дразни, продължава да дразни или дразни отново и отново, това е тормоз.
- Ако дразненето е за нещо, което ученикът не може да промени (височина, носене на очила, тегло, способност да чете, атлетически способности и пр.), тогава може да е тормоз.

- Ако има и други хора наоколо, които наблюдават ситуацията и се окуражават или се присъединяват към ситуацията на подигравки, това е тормоз.
- Ако едното дете е по-силно или по-популярно, по-голямо на възраст или по-властно, това може да е тормоз.
- Ако се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз, е необходимо

Тормозът може да бъде реален или виртуален.

Основните признаци, по които може да се разпознаят насилието и тормозът:

- необясними наранявания;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едностранни отговори;
- изгубени или унищожени дрехи, книги, електроника или бижута;
- често главоболие или болки в стомаха, гадене или симулиране на заболяване;
- промени в навиците на хранене като внезапно пропускане на хранене или склонност към преяждане;
- трудно заспиване или чести кошмари;
- понижаване на успеха в училище, загуба на интерес към училището или нежелание да ходят на училище;
- чести отсъствия от определени часове;
- внезапно отчуждаване от приятелите и избягване на социални контакти;
- промени в навиците или в използването на интернет и социалните мрежи;
- чувство на безпомощност и занижена самооценка;
- саморазрушително поведение като бягане от дома, самонараняване или разговори за самоубийство;
- агресивно или демонстративно поведение, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
- употреба на алкохол, медикаменти, занемаряване на външния вид;
- прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия ит. н., които са нехарактерни за съответната възраст)

ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА МЕХАНИЗМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО В УЧИЛИЩЕ

I. Предмет

Проучване и подпомагане психичното развитие и здраве на децата и юношите в системата на средното образование, чрез превантивни мерки и сътрудничество по прилагането на „Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование“.

Единният механизъм за противодействие на тормоза е разработен от Министерството на образованието и науката с участието на представители на Министерството на труда и социалната политика, Агенцията за социално подпомагане, Държавната агенция за закрила на детето, Националната мрежа за децата, Фондация „Асоциация Анимус“, Асоциация "Родители", Сдружение "Дете и пространство" и УНИЦЕФ България. Документът има за цел да очертае рамките на единен механизъм за превенция и интервенция на насилието и тормоза, който да подпомогне институциите в предучилищното и училищното образование в техните усилия за създаване на сигурна образователна среда.

II. Цел

Разработване и прилагане на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда.

III. Задачи:

1. Изготвяне на план за превенция и интервенция на насилието и тормоза в училище.
2. Разработване на защитна мрежа за интервенция при случаи на тормоз в училище.

IV. Общи положения

1. Координационният съвет има делегирани отговорности, отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с тормоза. Съветът се ръководи от заместник-директор.
2. Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които най-общо имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието.
3. Комплексът от превантивни мерки и интервенции включва всички възможни аспекти и форми на тормоза, ясно фокусира вниманието върху участието на всички групи. Планира се на ниво класна стая/паралелка и училище.
4. За да се изгради защитната мрежа е необходимо да се поставят ясни граници, изграждане на ценности, правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз във взаимоотношенията в училище
5. По-голямата част от ситуацияите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.
6. Важно е да не бъдат омаловажавани и първите прояви на влошаване на отношенията между децата и поведение, което е неприемливо. Необходимо е още при най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати

ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано. Вниманието трябва да бъде насочено както към проявите на физически тормоз, така и към неговите социални и психологически форми.

ПЛАН НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕЦИЯ

№	Дейности	срок	отговорник
ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА			
1.	Сформиране на координационен съвет.	IX	В. Великова
2.	Актуализиране на системата от дежурства с оглед недопускане на насилие и тормоз.	постоянен	Заместник директор
3.	Запознаване на педагогическите специалисти и останалите служители с Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование	19.X.2025г.	Координационен съвет
4.	Запознаване на учениците със същността на тормоза, проявите и участниците в процеса	19.X.2025г.	Д. Маринова
5.	Утвърждаване на единни правила за задълженията на всички служители, свързани със случаите на тормоз, изготвени от координационния съвет. Запознаване на служителите с правилата.	X.2026г.	Директор/Координационен съвет
6.	Изготвяне на табла за правила на поведение и ценности в класната стая и в училище.	X.2026г.	Кл. ръководители
7.	Приемане на план за превенция на насилието и тормоза	05.X.2026г.	Педагогически съвет
8.	„Заедно сме по-силни“ - отбелязване на Международния ден на толерантността	16.XI.2026г.	Пл. Стоичкова кл. ръководители учител в ГЦОУД
9.	„Как да не съдим за хората по външния вид“ - дискусия с ученици от V-VII класове	24.XI.2026г.	Пл. Стоичкова
10.	„Правата и отговорностите на детето – превенция на тормоза и безопасно поведение в дигиталния свят“ – беседа и интерактивни задачи с учениците от V - VII – класове - лектория	10.XII.2025г.	С. Хасан, Е. Курдова, Пл. Стоичкова
11.	Анкетно проучване по Механизма за превенция на тормоза между учениците	14.XII.2026г.	В. Великова
12.	Анализ и обобщаване на получените резултати след провеждане на оценката на проблема с насилието в училище и актуализиране Плана на дейностите по превенция и интервенция.	18.XII.2025г.	В. Великова
13.	„Ден на розовата фланелка – как да спрем езика на омразата и агресията в училище“ – изложба на рисунки и табла посветени на борбата с тормоза и агресията в училище	24.II.2027г.	Пл. Стоичкова, кл. ръководители и

			учители в ГЦОУД
14.	Провеждане на индивидуални консултации с деца понасящи или извършители на тормоз.	постоянен	членове на координационен съвет
15.	Изработване и разпространение на информационно-образователни материали, съобразени с различните възрастови групи свързани с: кибертормоз, превенция на тормоза, правата и задълженията на децата и др.	постоянен	Училищен координационен съвет
16.	Поддържане на непрекъсната връзка между класните ръководители и родителите за противодействие срещу проявите на насилие и тормоз.	постоянен	Класни ръководители
ДЕЙНОСТИ ПО ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА			
1.	Включване на ученици с прояви на агресия в провеждането на извънкласни и извънучилищни дейности.	Постоянен	Кл. ръководители
2.	Взаимодействие и решаване на конфликти между ученици, учители, родители и училищно ръководство.	Постоянен	кл.ръководители УКС.
3.	Създаване на единен регистър за регистриране на ситуации на тормоз в училището, който да включва описание на ситуацията, вида тормоз, участници, наблюдатели, предприети мерки	Постоянен	УКС, Кл. ръководители